

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” **XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL**

O‘QUV-USLUBIY ISHLARNI TASHKIL ETISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH MEXANIZMLARI

Raupov Adhamjon Qayumovich
 DXX Chegara qo‘shinlari o‘quv markazi
 O‘quv-uslubiy bo‘linmasi boshlig‘i

Annotatsiya. Ushbu maqolada o‘quv-uslubiy ishlarni samarali tashkil etishda sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlari tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida SI asosida o‘quv rejaları, fan dasturlari, metodik materiallar va baholash tizimlarini avtomatlashtirish imkoniyatlari o‘rganilgan. Shuningdek, ta’lim jarayonida adaptiv boshqaruv, raqamli metodik xizmatlar va analitik platformalarning ahamiyati yoritilgan. G‘arb va Sharq mamlakatlari tajribasi qiyosiy tahlil qilinib, sun’iy intellektning o‘quv-uslubiy faoliyat samaradorligini oshirishdagi afzalliklari tizimlashtirilgan.

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, o‘quv-uslubiy faoliyat, raqamli ta’lim, adaptiv boshqaruv, metodik tizim, elektron platforma, akademik samaradorlik, ta’lim texnologiyalari.

Аннотация. В данной статье анализируются механизмы использования технологий искусственного интеллекта для повышения эффективности организации учебно-методической работы. В рамках исследования изучены возможности автоматизации учебных планов, рабочих программ дисциплин, методических материалов и систем оценивания на основе ИИ. Освещена роль адаптивного управления, цифровых методических сервисов и аналитических платформ в образовательном процессе. Проведен сравнительный анализ опыта стран Запада и Востока, а также систематизированы преимущества искусственного интеллекта в повышении эффективности учебно-методической деятельности.

Ключевые слова: искусственный интеллект, учебно-методическая деятельность, цифровое образование, адаптивное управление, методическая система, электронная платформа, академическая эффективность, образовательные технологии.

Abstract. This article analyzes the mechanisms of using Artificial Intelligence technologies to improve the efficiency of organizing educational and methodological activities in higher education

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

institutions. The study examines the possibilities of automating curricula, course syllabi, methodological materials, and assessment systems through AI technologies. It also highlights the role of adaptive management, digital methodological services, and analytical platforms in the educational process. A comparative analysis of Western and Eastern educational experiences is conducted, and the advantages of Artificial Intelligence in improving the effectiveness of educational and methodological work are systematized.

Keywords: Artificial Intelligence, educational-methodological activity, digital education, adaptive management, methodological system, electronic platform, academic efficiency, educational technologies.

Bugungi kunda oliy ta’lim tizimida o‘quv-uslubiy ishlarni samarali tashkil etish muhim pedagogik va tashkiliy vazifalardan biri hisoblanadi. Ta’lim tizimining raqamlashtirilishi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va sun’iy intellekt vositalarining rivojlanishi o‘quv-uslubiy faoliyatni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Ayniqsa, sun’iy intellekt texnologiyalari o‘quv rejalari, fan dasturlari, metodik tavsiyalar, nazorat vositalari hamda elektron ta’lim resurslarini ishlab chiqish va boshqarishda muhim vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda. SI texnologiyalarining joriy etilishi o‘quv-uslubiy faoliyatning sifatini oshirish, vaqt va resurslarni tejash hamda pedagogik jarayonni optimallashtirish imkonini beradi [1].

Oliy ta’lim muassasalarida o‘quv-uslubiy ishlarning asosiy maqsadi ta’lim jarayonining ilmiy-metodik asoslarini takomillashtirish, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etish va ta’lim sifatini oshirishdan iboratdir. An’anaviy metodik faoliyat ko‘p hollarda qo‘lda bajariladigan hujjatlashtirish va tahlil jarayonlariga bog‘liq bo‘lib, bu ortiqcha vaqt talab qiladi. Sun’iy intellekt asosidagi tizimlar esa ma’lumotlarni tezkor qayta ishlash, metodik materiallarni avtomatik yaratish va tahliliy xulosalar chiqarish imkoniyatini beradi [2].

Tadqiqotchi J. Andersonning fikricha, sun’iy intellekt asosidagi metodik platformalar pedagoglarning o‘quv materiallarini yaratish jarayonini optimallashtirib, individual ta’lim ehtiyojlariga moslashtirilgan kontent ishlab chiqishga yordam beradi [3, 44-b.]. Bu esa o‘quv-uslubiy faoliyat samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

G‘arb mamlakatlari, xususan AQSh, Buyuk Britaniya va Janubiy Koreya universitetlarida SI asosidagi Academic Management Systems va Learning Design platformalari keng qo‘llanilmoqda. Ushbu tizimlar o‘quv rejalari, sillabuslar va baholash mezonlarini avtomatik tahlil qilib, pedagoglarga metodik tavsiyalar beradi [4]. Natijada o‘quv-uslubiy jarayonning sifati va tezkorligi oshadi.

Sharq mamlakatlari, jumladan O‘zbekiston tajribasida esa sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish pedagogik jarayonni qo‘llab-quvvatlovchi innovatsion mexanizm sifatida qaralmoqda. O‘zbekiston Respublikasining raqamli ta’limni rivojlantirish strategiyalarida oliy ta’lim muassasalarida elektron metodik platformalarni joriy etish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan [5].

Mahalliy tadqiqotchi A. Qodirov o‘z ilmiy izlanishlarida SI texnologiyalarining metodik faoliyatdagi o‘rnini tahlil qilib, adaptiv o‘quv-uslubiy tizimlar pedagoglarning kasbiy faoliyatini samarali tashkil etishga xizmat qilishini ta’kidlaydi [6, 28-b.].

Shuningdek, tadqiqotchilar sun‘iy intellektni “raqamli metodik yordamchi” sifatida tavsiflaydilar. Chunki ushbu texnologiyalar dars ishlanmalari yaratish, metodik tavsiyalar ishlab chiqish, o‘quv resurslarini saralash va baholash mezonlarini shakllantirish jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini beradi [7, 63-b.].

Tadqiqot jarayonida qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, modellashtirish va statistik kuzatish metodlaridan foydalanildi. Oliy ta’lim muassasalarida qo‘llanilayotgan SI platformalari hamda elektron metodik boshqaruv tizimlari faoliyati o‘rganildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, sun‘iy intellekt asosidagi texnologiyalar o‘quv-uslubiy ishlarni tashkil etishda quyidagi afzalliklarga ega:

- **O‘quv rejalari va dasturlarni avtomatlashtirish:** SI texnologiyalari davlat ta’lim standartlari va kompetensiyalar asosida fan dasturlari hamda o‘quv rejalari avtomatik shakllantirish imkonini beradi. Bu metodik ishlarning aniqligi va tezkorligini oshiradi [8, 52-b.].
- **Metodik materiallarni yaratish:** Sun‘iy intellekt pedagoglarga dars ishlanmalari, test topshiriqlari, prezentatsiyalar va elektron resurslarni tayyorlashda yordam beradi. Natijada metodik yuklama kamayadi.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

- **Adaptiv metodik tavsiyalar:** SI tizimlari pedagogning faoliyati va talabalarning o‘zlashtirish ko‘rsatkichlarini tahlil qilib, individual metodik tavsiyalar ishlab chiqadi [9, 30-b.].
- **Baholash tizimini optimallashtirish:** Sun’iy intellekt asosidagi analitik tizimlar test natijalari va topshiriqlarni avtomatik baholaydi hamda tahliliy hisobotlar yaratadi. Bu baholashning shaffofligi va obyektivligini ta’minlaydi.
- **Elektron metodik monitoring:** O‘quv-uslubiy faoliyatni monitoring qilish tizimlari metodik ishlar sifati, o‘qituvchilarning faoliyati va ta’lim samaradorligini real vaqt rejimida kuzatish imkonini beradi [10, 46-b.].
- **Vaqt va resurslarni tejash:** Avtomatlashtirilgan metodik tizimlar ortiqcha hujjatlashtirish jarayonlarini kamaytirib, pedagoglarning asosiy e’tiborini ta’lim jarayoniga qaratish imkonini yaratadi.

An’anaviy o‘quv-uslubiy faoliyat bilan SI asosidagi metodik boshqaruv tizimlari o‘rtasida sezilarli farqlar mavjud. An’anaviy tizimlarda metodik materiallarni tayyorlash va tahlil qilish ko‘p vaqt talab etsa, sun’iy intellekt texnologiyalari bu jarayonlarni avtomatlashtiradi va samaradorlikni oshiradi.

Shuningdek, SI texnologiyalaridan foydalanishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish, texnik infratuzilmani takomillashtirish, ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlash va sun’iy intellektdan foydalanishning etik me’yorlarini ishlab chiqish dolzarb masalalardan biri bo‘lib qolmoqda [11].

Xulosa qilib aytganda, sun’iy intellektga asoslangan texnologiyalar oliy ta’lim muassasalarida o‘quv-uslubiy ishlarni tashkil etish samaradorligini oshirishning innovatsion mexanizmi hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar metodik faoliyatni avtomatlashtirish, ta’lim sifatini oshirish, pedagogik boshqaruvni optimallashtirish hamda individual yondashuvni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli kelgusida oliy ta’lim tizimida sun’iy intellekt asosidagi metodik platformalarni joriy etish va ularning ilmiy-amaliy asoslarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayeva M., Qodirov A. (2022). “Raqamli ta’lim va sun’iy intellekt texnologiyalari”. Toshkent: O‘zbekiston, 210 b.

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

2. Karimov B. (2021). “Oliy ta’limda elektron metodik boshqaruv tizimlari”. Pedagogik mahorat, 4-son, 16–24 b.
3. Anderson, J. (2022). “AI-based Methodological Systems in Higher Education”. Journal of Educational Innovation, 14(2), 40–48.
4. Brown, T., & Lee, K. (2021). “Digital Learning Design Platforms in Universities”. International Review of Education, 11(3), 58–72.
5. O‘zbekiston Respublikasi “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. Toshkent, 2020.
6. Qodirov A. (2023). “Adaptiv metodik tizimlarning pedagogik imkoniyatlari”. Ta’lim taraqqiyoti jurnali, 5-son, 25–32 b.
7. Nazarova D. (2022). “Sun’iy intellekt va metodik faoliyat integratsiyasi”. Zamonaviy ta’lim, 7-son, 60–66 b.
8. Harris, M. (2023). “Artificial Intelligence in Educational Planning”. EdTech Review, 9(1), 49–56.
9. Rahimov Sh. (2021). “Ta’lim jarayonida adaptiv metodik yondashuvlar”. SamDU ilmiy axborotnomasi, 3-son, 28–34 b.
10. Peters, L. (2020). “Educational Analytics and Teaching Effectiveness”. London: Global Edu Press.
11. Umarov T. (2022). “Ta’limda raqamli texnologiyalar xavfsizligi muammolari”. Axborot texnologiyalari va jamiyat, 5-son, 44–49 b.